

Bohdan Winiarski - uczoney, sędzia, polityk

"Studia Łomżyńskie", 12, 2001, s. [9]-11

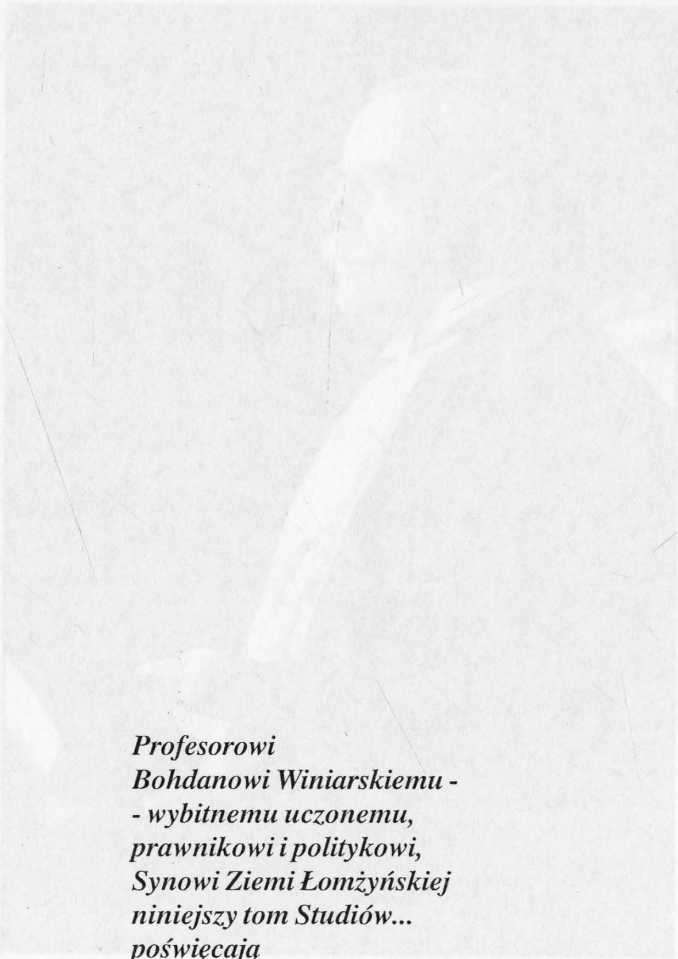
Zdigitalizowano w ramach projektu pn. Budowa platformy "Podlaskie Czasopisma Regionalne", dofinansowanego z programu „Społeczna odpowiedzialność nauki” Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (umowa SONB/SP/465121/2020).

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Udostępniono do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

*Profesorowi
Bohdanowi Winiarskiemu -
- wybitnemu uczoneму,
prawnikowi i politykowi,
Synowi Ziemi Łomżyńskiej
niniejszy tom Studiów...
poświęcają*

*Łomżyńskie Towarzystwo Naukowe im. Wagów
i Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”
oddział w Łomży*

Bogdan Winiarski

Wrócił do Krakowa, został wyśmienitym, wykładowcą w Polskiej Szkole Nauk Politycznych, wykładał także na Wyższych Kursach dla Kobiet im. A. Darmackiego. Tuż tak poznał swoją przyszłą żonę, Wandę Markowską, z którą w nader wczesnym związku dane mu było przeżyć 50 lat.

* Materiały o profesorze Bogdanie Winiarskim były umieszczone na specjalnym numerze kwartalnika poświęconej pamięci Profesora zorganizowanej przez Towarzystwo im. Współpraca Polonii w Łodzi w dniach 3-5 września 1997 r.

Bohdan Winiarski - uczoney, sędzia, polityk*

*„Każdy naród ma taki rząd, na jaki zasługuje
i ponosi solidną odpowiedzialność przed historią,
często nie dlatego, że się z rządem dobrowolnie solidaryzował,
ale że niezdolny był do dania sobie innego rządu”.*

Bohdan Winiarski

Profesor Bohdan Winiarski przez 21 lat był sędzią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w Hadze (1948-1969), w tym przez trzy lata, jako pierwszy Polak, prezydentem Haskiego Trybunału.

Zostawił po sobie opinię dobrego i sprawiedliwego sędziego. „(...) niezależny, wierny swemu sumieniu i swym poglądom. Tą postawą pozyskał dla siebie, przede wszystkim zaś dla polskiej myśli prawniczej, szacunek na całym świecie” – pisał o nim prof. Krzysztof Skubiszewski.

Profesor, sędzia i polityk, autor wielu specjalistycznych dzieł, urodził się 27 kwietnia 1884 r. w leśniczówce Bohdanowo w Łomżyńskim. Z głębokiej prowincji doszedł do najwyższych naukowych godności.

Już jako uczeń łomżyńskiego gimnazjum związany był z tajnymi organizacjami niepodległościowymi. Studiował prawo na Uniwersytecie Warszawskim i Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie (uzyskując doktorat w 1910 r.). Należał do patriotycznego Związku Młodzieży Polskiej „Zet”. Trzy razy stał przed sądem w procesach politycznych, skazany na siedem miesięcy więzienia. Wykształcenie prawnicze uzupełniał studiami w Heidelbergu i Paryżu.

Wrócił do Krakowa, został asystentem, wykładowcą w Polskiej Szkole Nauk Politycznych, wykładał także na Wyższych Kursach dla Kobiet im. A. Baranieckiego. Tam też poznał swoją przyszłą żonę, Wandę Markowską, z którą w nader szczęśliwym związku dane mu było przeżyć 56 lat.

* Materiały o profesorze Bohdanie Winiarskim były omawiane na międzynarodowej konferencji poświęconej pamięci Profesora zorganizowanej przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” w Łomży w dniach 3-5 września 1999 r.

W latach 1917-1920, jako radca prawny uczestniczy w pracach delegacji polskiej na konferencji pokojowej w Paryżu. Zostaje zastępcą profesora prawa międzynarodowego w nowo powstałym Uniwersytecie Poznańskim, a następnie profesorem (rok 1922) i dziekanem Wydziału Prawno-Ekonomicznego (1936 – 1939). Daje się poznać, jako wybitny znawca prawa międzynarodowego oraz zagadnień konstytucyjnych i administracyjnych. W tym czasie powstaje też wiele jego prac, m.in. „Bezpieczeństwo, arbitraż, rozbrojenie”, obejmujące nie tylko zagadnienia prawne, ale dyplomację i politykę.

Jest członkiem delegacji polskiej na trzy pierwsze zgromadzenia Ligi Narodów. Bierze udział w pracach wielu komisji i stowarzyszeń. Zostaje prezesem Komisji Prawa Rzecznego Ligi Narodów, delegatem do Międzynarodowej Komisji Odry. Przed Sądem Haskim (rok 1929), w procesie w sprawie Odry, bronił stanowiska Polski, mając przeciwko sześć państw (w tym Rzeszę).

Zajęcia na Uniwersytecie Poznańskim, międzynarodową aktywność prof. B. Winiarski łączy z działalnością polityczną w kraju. W latach 1924 -1927 był komisarzem rządu do spraw likwidacji własności niemieckiej w byłym zaborze pruskim. Rok później zostaje wybrany posłem na Sejm RP z listy Związku Ludowo-Narodowego (późniejsze Stronnictwo Narodowe). Idea narodowa streszczała się dla niego w dwóch słowach: „Bóg i Ojczyzna”. W Sejmie zasiadał przez dwie kadencje (do roku 1935), pozostając w opozycji do rządów marszałka Józefa Piłsudskiego.

Wybuch wojny zastał go wraz z rodziną w Poznaniu. We wrześniu 1939 roku, uwięziony przez Niemców, jako zakładnik, oczekiwał pewnej śmierci. W takich warunkach powstała książka niezwykła, opowieść wspomnieniowa o jego dzieciństwie i młodości: „Nad Pissą, Wisłą i Narwią”. Wznowiono ją w 30. rocznicę śmierci profesora, staraniem Zarządu Głównego Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Łomżyńskiej w 1999 r.

Skazany na pobyt w obozie na Główniej w Poznaniu, następnie wraz z rodziną zostaje wysiedlony do Generalnej Guberni. Stamtąd w towarzystwie syna udaje mu się nielegalnie przedostać do Francji, a po klęsce Francji do Wielkiej Brytanii.

Zostaje przewodniczącym rządowej komisji do zbadania przyczyn przegranej Polski w kampanii wrześniowej 1939 roku. Wykłada na polskim wydziale prawa w Oxfordzie. Z mianowania gen. Władysława Sikorskiego pełni też (do 1946 r.) funkcję prezesa Banku Polskiego w Londynie. Przyczynia się wydatnie do odzyskania, zrabowanego przez Niemców złota. W latach 1944 - 1945 jest członkiem międzyaliantckiego komitetu, zajmującego się rewizją statutu Trybunału w Hadze. Wchodzi w skład delegacji Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej, przygotowującej I sesję Zgromadzenia Ogólnego ONZ.

Po wojnie nie zostaje na Zachodzie. Wraca do Polski.

W 1945 roku Zgromadzenie Ogólne i Rada Bezpieczeństwa ONZ wybrały prof. Bohdana Winiarskiego sędzią w Międzynarodowym Trybunale w Hadze. Godności tej dostąpił jeszcze dwukrotnie. Był także autorem wielu prac z dziedziny

prawa międzynarodowego i politycznego, także w języku francuskim. Przetłumaczył też z francuskiego osiemnastowieczny traktat o „Prawie narodów” Emera de Vattela, przybliżając polskiemu czytelnikowi jedno z fundamentalnych dzieł klasycznych z tej dziedziny.

Zmarł w Poznaniu 4 grudnia 1969 roku w wieku 85 lat, kilka tygodni po stracie żony. Miał troje dzieci: dwie córki i syna.

Każda z trzech sfer działalności Bohdana Winiarskiego – profesura, sędziostwo, polityka – zapewnia mu miejsce w pamięci potomnych – pisze o nim prof. Krzysztof Skubiszewski – Wszakże w pamięci tych, którzy go znali i z nim obcowali pozostał wizerunek jeszcze inny – wizerunek człowieka głębokiej kultury, człowieka prostego i bezpośredniego, nade wszystko zaś człowieka o dobrym sercu.

Studia i artykuły